

หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษกรณีกฎหมายหมดความจำเป็น

Criteria for the use of discretion in determining penalties in cases where the Law is no longer necessary

ดร.สุรสิทธิ์ แสงวิโรจนาพัฒน์*
Dr. Surasit Sangviroatjanapat

วันที่ได้รับบทความ 25 ตุลาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ 7 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษของศาลยุติธรรมในกรณีที่กฎหมายหมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพนั้น ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 6 บัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษ หรือลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือกำหนดสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจากผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษดังกล่าวสามารถนำแนวคิดในเรื่องของการคุ้มครองนิติสมบัตินี้ที่สำคัญในวิถีทางสุดท้าย และแนวคิดในเรื่องโทษอาญาต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นแนวคิดในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดอาญา ตลอดจน หลักการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษที่เป็นไปตามความร้ายแรงของการกระทำความผิดและความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิด รวมทั้งทฤษฎีการลงโทษที่เป็นการผสมผสานที่เน้นการป้องกัน มาเป็นแนวทางในการปรับใช้ได้ จากเหตุผลดังกล่าว หากศาลใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษ เนื่องจากกฎหมายหมดความจำเป็นก็เพราะว่าเป็นการขัดต่อหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการคุ้มครองนิติสมบัตินี้ในวิถีทางสุดท้าย ส่วนการใช้ดุลพินิจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือกำหนดสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนดนั้น ใช้กับกรณีที่กฎหมายหมดความจำเป็น เนื่องจากเป็นกรณีของความผิดอาญาเล็กน้อย หรือแม้จะไม่ใช่การกระทำความผิดอาญาเล็กน้อย แต่สามารถใช้มาตรการอื่นที่ไม่ใช่มาตรการทางอาญาแล้วได้ผลในทำนองเดียวกัน ซึ่งเป็นแนวคิดในเรื่องของการคุ้มครองนิติสมบัตินี้ในวิถีทางสุดท้าย นอกจากนี้ ยังรวมถึงกรณีของโทษอาญาที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดซึ่งเป็นไปตามแนวคิดในเรื่องโทษอาญาต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดด้วย นอกจากนี้ ยังรวมถึงกรณีของความผิดพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ด้วย

คำสำคัญ: กฎหมายหมดความจำเป็น ดุลพินิจกำหนดโทษ ทฤษฎีการลงโทษ

* ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, surajida@icloud.com

Abstract

The discretion of the Court of Justice in the event that the law is no longer needed, inconsistent with the present context, or hinders the livelihood or occupation, according to the Act on Legislative Drafting and Evaluation of Law B.E. 2562 Section 6, which states that the court can exercise its discretion not to punish or lessen penalties than those required by law or determine the consequent force conditions that are different from those prescribed by the law. From the results of the study, it was concluded that the idea of protecting legal interests as a last resort, the concept that the criminal penalty must be proportional to the offense which is the concept of finding the criteria for determining crimes, the principles that the use of discretion in determining the punishment is in accordance with the seriousness of the offense and the culpability of the offender, as well as the theory of preventive unification could be adopted as guidelines for discretionary punishment. For such reason, if the court exercises its discretion not to punish as the law is no longer necessary, that is because it contradicts to the principle of proportionality in a narrow sense which is part of the concept of protecting legal interests as a last resort. As for the use of discretion in lessening penalties than those required by law or setting consequent forceful conditions that are different than those required by law, it applies when the law is no longer necessary in minor cases or even in non-minor cases where alternative measures other than criminal measures can yield similar results, which is the concept of the concept of protecting legal interests as a last resort. In addition, this also applies to cases where criminal penalties are disproportionate to offences, which is in line with the concept of criminal punishment must be proportional to the offense. It also includes offenses are that punishable by fine only under the Fine-Only Offence Act, B.E. 2022.

Keywords: unnecessary law, discretion in sentencing, punishment theory

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เชลียง เทียมสนิท, ‘ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551’ (ธันวาคม 2559 - มีนาคม 2560) 2 วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 158.

ณัฐพล จุลละเกศ, ‘การใช้ดุลพินิจรับพิจารณาพิพากษาความผิดที่มีโทษทางอาญาบางบทหรือบางกรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ’ (รายงานส่วนบุคคลหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม 2563) <<https://ipitc.coj.go.th/th/file/get/file/202005140cff61bc91c05e17d55e1778b0cedab111834.pdf>> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565.

ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, ‘การจัดแบ่งกลุ่มความผิดและโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย’ (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม 2554).

ดล บุณนาค, ‘ทางเลือกในการลงโทษจำเลยในคดีอาญา : มาตรการลงโทษระดับกลาง’ (2556) 1 ตุลาคม 148.

ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 2, วิญญูชน 2561).

ประสพสุข บุญเดช, ‘ดุลพินิจในการกำหนดโทษ’ (2540) 2 ตุลาคม 161.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ... ครั้งที่ 9/2562 (21 มกราคม 2562).

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ... ครั้งที่ 11/2562 (31 มกราคม 2562) ครั้งที่ 10/2562 (28 มกราคม 2562).

วัชรวิ วรรณลี, ‘ปัญหาการใช้โทษอาญาโดยไม่จำเป็น : กรณีการลวงสิทธิในเครื่องหมายการค้า’ (2564) 1 บทบัณฑิตย 95.

หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษกรณีกฎหมายหมดความจำเป็น
Criteria for the use of discretion in determining penalties in cases where the Law is no longer necessary

ศุภกิจ แย้มประชา, ‘การลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรง
ของความผิด’ (2564) 3 ตุลาคม 1.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และปกป้อง ศรีสนิท, ‘การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลงโทษ : หลักการ
ลงโทษที่ได้สัดส่วนกรณีคดียาเสพติดให้โทษ’ (2560) 4 วารสารนิติศาสตร์ 903.

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, ‘พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผล
สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 : ศึกษากรณีบทบัญญัติของกฎหมายหมดความจำเป็น
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม’ (รายงานวิจัยฉบับ
สมบูรณ์ สำนักงานศาลยุติธรรม 2564).

-- ‘หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญาตามกฎหมายต่างประเทศ’ (2564) 2 บทบัณฑิตย 127.

-- ‘การตีความกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญตามกฎหมายเยอรมัน’ (2565) 1 บทบัณฑิตย
150.

-- ‘ความผิดอาญาเล็กน้อย’ (2565) 2 บทบัณฑิตย 110.

ภาษาต่างประเทศ

Catherine Heard, *Community sentences since 2000 : How they work – and why they
have not cut prisoner numbers* (Centre for Crime and Justice Studies 2015)
13–20 <[https://www.crimeandjustice.org.uk/sites/crimeandjustice.org.uk/
files/CCJS_ACE_Rep_Sept15_ONLINE%20FINAL3.pdf](https://www.crimeandjustice.org.uk/sites/crimeandjustice.org.uk/files/CCJS_ACE_Rep_Sept15_ONLINE%20FINAL3.pdf)> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม
2565.

Claus Roxin, *Strafrecht Allgemeiner Teil Grundlagen. Der Aufbau der Verbrechenslehre*
(4 Auflage, Verlag C.H. Beck 2006).

Franz Streng, *Strafrechtliche Sanktionen : Die Strafzumessung und ihre Grundlagen*
(3 Auflage, Verlag W. Kohlhammer 2012).

Hans-Jörg Albrecht, ‘Sanction Policies and Alternative Measures to Incarceration : European Experiences with Intermediate and Alternative Criminal Penalties’ (Visiting Experts’ Papers of the UNAFEI’s 142nd International Training Course) <https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No80/No80_07VE_Albrecht.pdf> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565.

James M. Markham and Shea Riggsbee Denning, *North Carolina Sentencing Handbook with Felony, Misdemeanor, and DWI Sentencing Grids* (2018 edn, UNC School of Government 2018) <https://www.sog.unc.edu/sites/default/files/course_materials/Sentencing%20Handbook.pdf> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565.

Joel Goh, ‘Proportionality – An Unattainable Ideal in the Criminal Justice System Manchester’ (2013) 41 *Student Law Review* 41.

Mirko Bagaric, ‘The Punishment Should Fit the Crime’ (2014) 2 *San Diego Law Review* 343.

Richard G Fox, ‘The Meaning of Proportionality in Sentencing’ (1994) 3 *Melbourne University Law Review* 489.

The Sentencing Council of England and Wales, ‘Aggravating and mitigating factors’ (sentencingcouncil, no publication date) <<https://www.sentencingcouncil.org.uk/explanatory-material/magistrates-court/item/aggravating-and-mitigating-factors/>> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565.

Silvia D’Ascoli, *Sentencing in International Criminal Law : The approach of the two UN ad hoc Tribunals and future perspectives for the International Criminal Court* (European University Institute 2008).

The United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules).